

Міністерство освіти і науки України
Український державний центр позашкільної освіти

**Національно-патріотичне виховання підлітків в умовах закладу
позашкільної освіти**

Київ-2022

Автори: Рязанцев Є. Є., завідувач лабораторії історичної реконструкції Українського державного центру позашкільної освіти;
Сук Л. Е., методист Українського державного центру позашкільної освіти.

ЗМІСТ

ВСТУП

Національно-патріотичне виховання молодого покоління – актуальне завдання лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання в умовах сучасних небезпек	4
--	---

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Масові заходи національно-патріотичного виховання	6
Національно-патріотична акція «Паростки гідності».....	7
Вшанування пам’яті «Небесної сотні».....	8
Всеукраїнський фестиваль історичної реконструкції «Подорожній камінь».....	10
Командний турнір з історичного середньовічного бою «Звитяга КиївГрада»...	12
Вишкіл-гра «Київська Русь: за тридев’ять земель».....	15
Практичне виховання патріотизму в лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання	17
Проведення екскурсій.....	23
Волонтерство	24
Співробітництво з громадськими організаціями	27

ВИСНОВКИ

Список використаної літератури	29
Додаток	32
Словник	34

Вступ. Національно-патріотичне виховання молодого покоління – актуальне завдання лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання в умовах сучасних небезпек

Останні історичні події в Україні переконливо довели, що національний патріотизм може стати консолідуючою основою української нації та її національною ідеєю. Ускладнення внутрішніх соціально-політичних суперечностей, наявність кризи ідентичності, відсутність суспільної єдності та впливового громадянського суспільства стали каталізатором анексії українських територій, послаблення держави та ускладнення її інтеграції до європейського співтовариства. Україна донині відстоює свою незалежність, суверенітет і соборність. Надзвичайні випробування актуалізували питання вдосконалення національно-патріотичного виховання на всіх рівнях, зокрема, найважливіше значення має військово-патріотичне виховання підлітків. Отже, сучасні виклики загострили необхідність переосмислення суспільством і науково-педагогічною спільнотою проблеми патріотизму та розбудови системи національно-патріотичного, зокрема, військово-патріотичного виховання в освітніх закладах та інститутах громадянського суспільства.

Лабораторія історичної реконструкції та рольового моделювання стала для підлітків осередком становлення громадянського патріотизму, становлення особистостей, здатних самовіддано розбудовувати Україну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу.

Одним з ефективних та оригінальних методів національно-патріотичного виховання є вивчення української історії в форматі «Living History». У лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання Українського державного центру позашкільної освіти учнівська молодь з 14 років долучається до історії нашої країни в цікавій та привабливій формі. Навчання відбувається за авторською програмою Рязанцева Є. Є., що повторно отримала в 2018 році гриф Міністерства освіти і науки України. У представлених матеріалах подано авторський підхід до розробки та впровадження національно-патріотичного виховання підлітків і молоді у закладах позашкільної освіти. Завдання виховати патріотизм у підлітків вимагає від педагогів нових підходів до організації виховного процесу та розуміння його сутності. Для досягнення цілей національно-патріотичного виховання використовується гуманістично-орієнтована модель виховання.

Патріотизм є вищим безумовним ціннісним утворенням, усвідомленим переживанням, високосмисловим ставленням, і його зміст як цілісного науково осмисленого поняття широко висвітлюється в сучасному науковому доробку, зокрема, у наукових працях Інституту проблем виховання НАПН України.

За визначенням І. Д. Бега, комплексне поняття українського патріотизму – це, насамперед, любов до рідної землі, до України, до свого народу, до держави, найсильніший емоційний компонент, який стимулює:

- діяльнісну відданість, працю на благо держави, служіння Україні, турботу про благо свого народу, суспільне об'єднання заради виконання конкретних дій;

- суспільно значущу цілеспрямованість, подолання відчуженості від соціального життя;
- моральну стійкість, непохитну вірність ідеям, принципам народної моралі;
- готовність до виконання почесного обов'язку – захисту Вітчизни, до самопожертви в екстремальній ситуації;
- наявність почуття власної гідності, яка є інноваційним компонентом поняття українського патріотизму.

Український патріотизм, як консолідуюча основа нації та суспільної інтеграції, сприяє становленню й утвердженню України як суверенної держави. Він будується на належності до громадянського суспільства як соціального організму. Метою усіх національних спільнот в Україні є прагнення до національної державності, однією з умов існування якої є використання державної мови, яка закріплюється за допомогою мовної та освітньої політики. Активні гуманістичні методи виховання зростаючої особистості майбутнього громадянина України, ініціативи, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії між суб'єктами виховного процесу, спрямовані на виховання самостійності, громадської активності та відповідальності підростаючого покоління.

Отримані результати експериментальних досліджень, проведені Інститутом проблем виховання НАПН України по формуванню українського патріотизму, засвідчили, що визначальною рисою національного патріотизму громадянського спрямування є його дієвість, яка спроможна перетворити національно-патріотичні почуття в конкретні справи та вчинки. Діяльнісний підхід до національно-патріотичного навчання у вихованні підлітків та молоді передбачає включення в діяльність, з одного боку, різноманітних сучасних аспектів патріотичної роботи, а з іншого – занурення в українські національні традиції, вивчення історії українського народу. Сучасна практика діяльності молодіжних громадських волонтерських організацій, спрямована на збереження цілісності України, допомогу її Збройним Силам як в цілому, так і кожному окремому бійцю, доводить успішність практичного втілення передових педагогічних ідей.

Національно-патріотичне виховання органічно входить у навчально-виховний процес лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання й формує соціальну компетентність вихованців під час систематичних занять у спеціально створеному виховному середовищі. Практичне національно-патріотичне виховання відбувається у вигляді проведення конкретних патріотичних заходів у різноманітних формах: тематичних лекцій, бесід, обміну напрацюваннями, практичного досвіду в обраному вихованцями напрямку діяльності й інших виховних заходах, які плекають кожну із складових комплексу інтегративного утворення, яким є патріотизм зростаючої цілісної особистості.

Виховання підлітків і молоді відбувається на основі української державності, поваги та шанування законів України, Конституції України й її державних символів.

Навчальні предмети, пов'язані з вивченням особливостей української землі, використовуються як опорні, а саме: історія, географія, природознавство, суспільствознавство, народознавство тощо, зміст яких використовується в навчальному процесі, який проводить лабораторія історичної реконструкції та рольового моделювання при вивченні нашої матеріальної і духовної спадщини. Тому до навчального плану, за яким працює лабораторія історичної реконструкції та рольового моделювання, включене вивчення конкретних національних особливостей українського народу, його географічних меж у різні історичні епохи, починаючи з XII століття, вивчення героїки українців тощо для глибшого осмислення підлітками та молоддю національної патріотичної ідеї у авторському поданні.

Масові заходи національно-патріотичного виховання

Проведення масових заходів національно-патріотичного виховання залучає дітей, підлітків та молодь до громадянської самореалізації. Особливостями запроваджених патріотичних заходів є їх практична спрямованість, нерегламентованість, прилучення учасників до української історії.

Лабораторія історичної реконструкції та рольового моделювання організовує масові заходи як для дітей, підлітків та молоді Українського державного центру позашкільної освіти, так і для юних громадян міста Києва, а також проводить всеукраїнські заходи, а саме: відкриті заняття гуртка, клубні заняття вихідного дня, всеукраїнські акції тощо, залучаючи всіх бажаючих до клубної та гурткової діяльності. З цією ж метою використовуються різноманітні засоби масової інформації та комунікації, Інтернет-технології: реалізація інформаційно-освітніх проєктів, створення та наповнення сайтів і сторінок в соціальних мережах, проведення вебінарів, веб-квестів, інформування про кращий досвід національно-патріотичного, зокрема, військово-патріотичного виховання, про події, заходи та плани.

Масові заходи патріотичного виховання в Українському державному центрі позашкільної освіти відбуваються як в традиційних формах, так і з використанням матеріально-технічної бази гуртків, які мають своїм безпосереднім завданням виховання патріотизму.

Вихованці лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання також проводять заняття виробничого профілю з вивченням матеріальної культури Київської Русі, майстер-класи й екскурсії для усіх бажаючих, оскільки національно-патріотичне виховання дітей, підлітків та молоді шляхом вивчення народних ремесл є ефективним.

Національно-патріотична акція «Паростки гідності»

В травні 2015 року вихованці лабораторії історичної реконструкції організували Варту в пам'ятних місцях Майдану Незалежності, де Українським державним центром позашкільної освіти було проведено Всеукраїнську акцію «Паростки гідності». Понад двісті п'ятдесят юних українців приїхали зі всієї України, щоб взяти участь у першій в Україні масштабній акції національно-патріотичного виховання. Вартові, які символізували собою голос історії, одягнені в костюми стародавніх воїнів та городян часів Київської Русі, приймали рапорти учасників акції про виконані завдання на шляху героїчних подій учасників Майдану 2013-2014 років. Захід розпочався екскурсією до центрального органу демократичного управління державою – Верховної Ради України. Наступний етап акції – похід визначними місцями Революції гідності, де створювалася нова сторінка української історії. Кульмінацією акції стала церемонія нагородження переможців, які першими пройшли Шляхами Революції Гідності, унікальним призом. Вартові пам'ятних місць Майдану Незалежності разом із представниками Міністерства освіти і науки України привітали всіх учасників заходу під час патріотичної композиції. Вивчення патріотизму сучасників має велике значення, оскільки підлітки, які зростають на гідних прикладах, є основою майбутнього української держави. Територія творчості нових патріотичних традицій стала щорічним заходом, який проводиться на завершення кожного навчального року.

Вшанування пам'яті «Небесної сотні»

Під час Революції Гідності відбулось відродження цінностей свободи, гідності, переосмислення багатьма українськими людьми свого призначення. Майдан Незалежності став центром мирного опору. Мільйони людей по всій країні жертвували гроші та необхідні речі, навіть діти надсилали захисникам Вітчизни свої заощадження та малюнки. Протистояння дійшло величезного напруження, коли бойовими кулями було вбито та в наступні дні загинуло від ран більше сотні Героїв, але борці за гідність українців не відступили. Основний розподіл на Майдані проходив через питання моралі та самоповаги, зокрема, згоди чи незгоди з правом режиму знущатися та зневажати громадян.

З Майдану свідомі українці піднялись на захист цілісності нашої Батьківщини. Під час війни відродилися достоїнство українців, кращі героїчні військові традиції українського народу, готовність людей підтримувати свою країну: особистою збройною участю, волонтерською працею, грошми, майном; зміцнилися духовні цінності. Вшанування пам'яті загиблих Героїв Небесної сотні виховує підростаюче покоління в дусі любові до України. В лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання проводяться заходи, під час яких підліткам та молоді розповідають про цінність Свободи та Гідності, про подвиг Небесної Сотні.

Всеукраїнський фестиваль історичної реконструкції «Подорожній камінь»

Виховання патріотизму підлітків і молоді ефективно відбувається під час яскравих громадських подій. Фестиваль живої історії «Подорожній камінь» вперше відбувся в 2015 році після подій Революції гідності як приклад виховання досконалої особистості, здатної захистити себе та свої цінності.

На спеціально облаштованому ристалищі для історичного фехтування та середньовічних боїв на території Українського державного центру позашкільної освіти відбуваються інсценування історичних боїв, присвячених нововведеному Дню захисника України 14 жовтня. Учасниками заходу стають сотні лицарів.

Метою фестивалю є популяризація історії нашої держави, залучення молоді до збереження історико-героїчної спадщини українського народу, заохочення юних громадян України до вивчення історії свого краю та сприяння національно-патріотичному та військово-патріотичному вихованню підлітків та молоді. Під час фестивалю проводяться командні турніри з середньовічних боїв, турніри з фехтування «Спорт-меч», лучні турніри, майстер-класи з історичного фехтування, метання сокир та ножів; презентуються нові кінороботи, в тому числі фільм «Київська Русь: Народження Лева» та інші. Відбуваються обговорення конфлікту поколінь та інших популярних питань.

Командний турнір з середньовічних боїв оцінюється відповідно до Правил Всеукраїнського командного чемпіонату з середньовічних боїв «Витязь Київського дитинця» в номінаціях: «Щит-меч», «Меч-меч», «Бої 3 на 3». Учасниками номінацій стають команди чисельністю 5-8 осіб.

Реконструктори стародавньої історії отримали можливість перевірити свої бойові навички та спортивну майстерність з історичного середньовічного бою, на практиці долучившись до стародавнього минулого Київської Русі.

Команда «КиївГрад» довела, що вона може зайняти своє місце серед кращих лицарських команд України в щорічних турнірах середньовічних боїв. На ристалищі лицарі перевіряють свою бойову міць та злагодженість у командній роботі, отримують випробування «вогнем» і з гідністю його витримують.

Усі переможці нагороджуються дипломами Українського державного центру позашкільної освіти. На фестивалях панують високий спортивний дух і дружня атмосфера, яка свідчить про згуртованість команд та високий рівень оволодіння бойовими мистецтвами предків. Інтерактивне вивчення середньовічної історії під час щорічного проведення фестивалю «Подорожній камінь» активно зацікавлює сучасну молодь, емоційно включаючи її в історичні події, які відбувались у давнину на території сучасної України.

100-річчя соборності України - 12-й живий ланцюг соборності

Щороку вихованці лабораторії історичної реконструкції Українського державного центру позашкільної освіти беруть участь у заході, організованому Департаментом молоді і спорту Київської міської державної адміністрації та громадськими ініціативами – акції утворення живого людського ланцюга. 22 січня 2019 року, на честь сторіччя цієї визначної дати, у місті Києві, на мосту Патона, понад дві тисячі киян різного віку прийшли підтримати акцію, яка була проведена в День Соборності на одному із найдовших столичних мостів, щоб узятися за руки і символічним живим ланцюгом об'єднати два береги Дніпра. Захід пройшов з ініціативи Вадима Васильчука, депутата Київської міської державної адміністрації, керівника Громадської спілки «Центр національно-патріотичного виховання» та Громадського об'єднання «Братство козацького бойового звичаю «Спас». Україна відзначила День Соборності, свята на згадку об'єднання Української народної республіки та Західно-Української народної республіки в єдину соборну державу, що відбулось в цей день у 1919 році. У 2019 році відзначили 100 років цієї визначної історичної події, на вшанування якої й відбувся традиційний Живий Ланцюг Соборності на мосту Патона. Ця акція відбувається на згадку і про події ще недавнього часу, а саме живого ланцюга,

який в 1990 році об'єднав 3 мільйони українців, що тримались за руки на відстані від Києва до Львова. Саме задля збереження пам'яті про ці історичні події на зорі виникнення та відновлення української державності, а також живого справжнього об'єднання українців Сходу та Заходу, українців з лівого та правого берегів Дніпра. Традиційно, як і кожного року на День Соборності, зранку на лівому та правому березі біля мосту Патона зібрались учасники акції, які тримали символи державності – українські прапори. Голову кожної з колон очолили хлопці, вдягнені в строї військових тих часів – чорних гайдамаків та козаків армії УНР на лівому березі, та вояків Української Галицької Армії на правому. Несучи прапори, хоругви та граючи на литаврах, вони разом зі своїми колонами, рушили до середини мосту Патона, де відбувся акт символічного єднання. Учасники акції утворили 30-метровий державний прапор з синього та жовтого тла, що їх несли в кожній з колон. Після об'єднання усі хором заспівали гімн України, а потім вшанували хвилиною мовчання пам'ять тих, хто загинув в цей день в 2014 році на Майдані: Сергія Нігояна, Михайла Жизневського та Романа Сеника, а також усіх загиблих у боротьбі за волю та незалежність України. Окрім свічок, були запалені жовті та сині дими, що відтворили кольори державного прапору й у січневому небі.

Командний турнір з історичного середньовічного бою «Звитяга КиївГрада»

З 2016 року Українським державним центром позашкільної освіти організовується проведення командного турніру з історичного середньовічного бою «Звитяга КиївГрада», який має на меті військово-патріотичне виховання, розвиток спортивно-технічних видів спорту, підвищення ролі науково-технічної творчості підлітків та молоді та пов'язує їх з історією української держави. Учасники турніру «Звитяга КиївГрада» глибоко пізнають традиції своїх предків: любов до рідної землі, історію життя народу, а також необхідності охорони держави від часів Київської Русі до сьогодення.

У побудові виховного середовища, яке полягає створенні атмосфери середньовічного життя за допомогою відтворення ужиткових і військових предметів середньовічної культури, а також наслідування бойових звичаїв, невимушено, в ігровій формі відбувається формування досконалих фізичних якостей, сильного характеру. Відтворення історичних боїв дозволяє розвинути та відточити не тільки фізичні але й моральні якості, необхідні воїнам: фізичну силу, спритність, кмітливість і взаємовиручку в бою, вміння захищати слабших. Таким чином виховуються вищі почуття, в тому числі любов до Батьківщини, які необхідні для захисту України під час військового нападу і є актуальним завданням освіти в умовах військової агресії.

У турнірі бере участь молодь за віком старша 18 років, кожний з учасників своїми руками виготовляє необхідне спорядження: озброєння (одноручний, дворучний або полуторний меч, шаблю, фальшю, одноручну, дворучну або полуторну сокиру, полукс, алебарду, булаву тощо) певної маси та розмірів, які є моделями історичної зброї, щит, обладунки, захист, автентичний одяг, які відповідні технічним та історичним вимогам турніру.

Участь у командному турнірі проводять у наступних номінаціях: «Меч - меч», «Щит - меч», «3 x 3». Ведеться протокол турніру, де реєструються всі учасники, спорядження яких відповідне до епохи, проводиться жеребкування, на основі якого складається сітка індивідуальних та групових боїв. Суддівська колегія та головний маршал турніру ретельно слідкують за справністю спорядження, виконанням правил ведення бою, дотриманням правил безпеки. Під час кожного бою за ним спостерігає бригада суддів, ведеться відео фіксація бою, нараховуються бали за поцілення в зони ураження противника. Кожний бій починається і закінчується по команді Головного судді, кожний боєць має шанс показати свою воїнську звитягу.

Спостерігачі вболівають за своїх фаворитів, активно підтримуючи їх, на турнірі панує бойова атмосфера. З учасниками турніру паралельно проводяться майстер-класи з історичного фехтування, стрільби з лука, виготовлення предметів побуту часів середньовіччя за стародавніми технологіями, проводяться фотосесії тощо. Щорічне проведення командного турніру з історичного середньовічного бою «Звитяга КиївГрада» на практиці показало, що такі заходи є ефективним засобом військово-патріотичного виховання.

Вишкіл-гра «Київська Русь: за тридев'ять земель»

З 2021 року з виїздом за межі міста проводиться військово-патріотичний захід вишкіл-гра «Київська Русь: за тридев'ять земель», який є інноваційним освітнім продуктом і завдяки якому підлітки та молодь України мають можливість поглиблено вивчати історію своєї Батьківщини шляхом відтворення однієї з історичних епох України, а саме Київської Русі XII-XIII ст. Розвиваюча та пізнавальна гра проходить впродовж кількох днів в природних умовах, залучаючи сотні учасників до проживання у змодельованому середньовічному давньоруському місті XIII століття до історичних подій у форматі «живої історії». Для реалізації цього проєкту в Черкаській області, поблизу села В'язівки, силами педагогів та вихованців лабораторії історичної реконструкції Українського державного центру позашкільної освіти було побудовано фортецю в стилістиці Київської Русі та спеціальні споруди для проведення історичних майстер-класів: із слов'янської каліграфії, ковальського та гончарного ремесл, приготування страв за старовинними давньоруськими рецептами. Подальший розвиток проєкту передбачає розбудову локації до повноформатного етномістечка часів Київської Русі.

Окрім вишколу-гри «Київська Русь: за тридев'ять земель», на цій локації було проведено декілька фестивалів з історичної реконструкції в класичному форматі, які показали можливість розширення цільової аудиторії шляхом залучення супроводжуваних осіб, які із задоволенням беруть участь в усіх подіях, що відбуваються на цій локації, і яка може стати місцем сімейного дозвілля. Саме формат історично-патріотичної вишколу-гри дозволить знизити поріг входження для тих, хто прагне займатись історичною реконструкцією, проживати давні історичні події, вивчати історію свого краю. Залучення нової публіки до здорового пізнавального простору, без сумніву, сприятиме виникненню та розвитку історичних осередків у освітніх закладах та розвитку історичної реконструкції в Україні, яка широко розвинена в європейських країнах, які гордяться своєю історією, бережуть свої традиції та захищають свою територіальну цілісність. Концепція гри вдало поєднує історичну реконструкцію (не тільки бойових звитяг, але й мальовничого етносередовища) з рольовим моделюванням, шляхом додавання до сюжету заходу міфології та фольклору й усіх тих, хто цікавиться древнім мистецтвом та його сучасними інтерпретаціями. Під давньоруськими знаменами, в етнічному одязі, із старовинними стравами та напоями відбувається занурення в стародавні історичні пласти та усвідомлення взаємозв'язку поколінь та власної відповідальності за збереження свого історичного надбання, готовності його захищати, включення глибинного емоційного компоненту, який об'єднує націю.

Завдяки об'єднанню зусиль та авторських напрацювань завідувача лабораторії історичної реконструкції Рязанцева Є. Є. та інших авторів концепції, з'явилась нова форма проєкту, який в перспективі щороку здатен одночасно залучати до участі понад тисячу осіб, який буде продовжуватись під назвою історично-патріотичного вишколу-гри «Київська Русь: шлях звитяги».

Практичне виховання патріотизму в лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання

У лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання Українського державного центру позашкільної освіти підлітки мають можливість виготовляти костюми та спорядження часів Київської Русі XII-XIV століть й Європи XIII-XVI століть; опанувати мистецтво історичних середньовічних боїв, історичне та спортивне фехтування; навчатися влучності під час стрільби із аналогів середньовічних луків та арбалетів; взяти участь у семінарах, лекціях, тренінгах, майстер-класах з історичної реконструкції; брати участь в турнірах з історичного середньовічного бою, походах історичними місцями, історичних полігонних іграх тощо.

Творча конкурентоспроможна особистість обов'язково є громадсько- та соціально активною. В процесі освоєння знань предметно-технічного циклу, яке реалізоване в лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання, практикується використання інтердисциплінарних (міжпредметних) зв'язків, в тому числі й задля включення в практику навчання громадянознавчого компоненту, яке відбувається шляхом моделювання громадянського суспільства різних історичних епох.

Підростаюче покоління рано чи пізно бере на себе відповідальність за збереження та розвиток культуро-історичних надбань свого народу. Тому важливим є практичне вивчення уроків української історії, особливо її героїчних сторінок доблесної боротьби українського народу за незалежність Української держави, розвитку громадянського суспільства від найдавніших часів до сьогодення.

Практична робота з історичними матеріалами у вигляді, наприклад, фонотеки легенд, вірувань, міфології українського народу, виконання народних пісень та інші перспективні підходи до виховання свідомості підлітків на народознавчому матеріалі практично призводять до відродження народних традицій, звичаїв, обрядів, характерних для тієї або іншої історичної місцевості. Вивчення кожної з неповторних сторінок українського фольклору, цієї самобутньої енциклопедії народного життя, в якій відбилися побут, звичаї, обряди, традиції, національний менталітет, моральні, етичні та естетичні ідеали українського народу, створює підвалини для природного бажання не тільки зберегти, але й примножити славу своїх предків.

Старший підлітковий вік є найбільш сенситивним у формуванні національного патріотизму засобами предметно-технічних напрямків діяльності, представлених у цікавій для молоді формі пізнавальних і розвивальних ігор, різноманітних ділових і рольових ігор тощо в рамках історичної реконструкції різних періодів історії.

Військово-патріотичні ігри, пластуни, козацька педагогіка, лицарство, сучасний мілітарі-фітнес та інші створені та організовані виховні середовища є дієвими засобами патріотичного виховання підлітків. У лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання створене спрямоване виховне середовище, яке відтворює епоху лицарства, починаючи з побутових

особливостей і закінчуючи взаємовідносинами в тогочасному суспільстві. Такий засіб, послідовно та системно спрямований на національно-патріотичне виховання підлітків, пробуджує любов до минулого своєї Батьківщини. Навчальна програма з історичної реконструкції, розроблена Українським державним центром позашкільної освіти, передбачає для виховання підлітків розвиток їхньої соціальної компетентності в патріотичному руслі, в напрямку готовності захищати свою Батьківщину. У навчальній програмі прописана технологія досягнення цієї мети. До гуртка приймається учнівська молодь віком 14-25 років, яка бажає займатись історичною реконструкцією, яка в процесі навчання та виховання з плином часу ймовірно стає референтною групою для кожного з гуртківців. Патріотичне виховання є одним із основних завдань роботи лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання, воно містить військово-патріотичну складову, яка виховує якості воїна. Через виховання кожної з особистостей така копітка робота покликана сприяти підвищенню обороноздатності України та її національної безпеки.

Цілеспрямований процес відображення української історії, національної культури у свідомості особистості забезпечує пізнавальний компонент виховання. Створення умов безпосереднього переживання підлітками ставлення до національно-культурного, до суспільно-громадських явищ, до інших людей, до себе самого та до своїх дій плекає та розвиває почуттєвий компонент виховання; відбувається вироблення потреби ціннісних ставлень та реальних дій особистості у розбудові національного життя та взаємодії з оточуючим світом, формує їхній поведінковий компонент виховання.

В цілеспрямованому навчанні організовується спільна діяльність для згуртування підлітків, демонстрація гасла «В єдності – сила». Відбувається організація їх діяльності у малих групах для розвитку комунікаційної компетентності в процесі, наприклад, відпрацювання прийомів в реконструйованих історичних боях. У створюваних умовах відбувається вирішення можливих конфліктних ситуацій через розвиток спроможності особистості сприймати себе у контексті відносин з іншими людьми; озброєння підлітків чуттям оптимальної дистанції у стосунках, і не тільки з однолітками; становлення здатності визначати межі припустимої поведінки, не допускаючи соціально неприйнятних її форм, виховання здатності прогнозувати та запобігати конфліктним ситуаціям; вправління у вмінні здійснювати критичний самоаналіз своїх думок, помислів, дій; формування вмінь і навичок подолання особистісно-психологічних бар'єрів у спілкуванні, попередження ситуацій, які викликають емоційну напруженість у взаємовідносинах. В процесі занять відбувається розвиток умінь підлітків налагоджувати активну взаємодію з однолітками, організовувати спільну діяльність: виховання через таку діяльність ефективно сприяє зміцненню громадянського миру та злагоди в суспільстві в цілому. Рольове моделювання громадянського суспільства середньовіччя оформлюється як технологія громадянського виховання підлітків, яка одночасно виконує завдання пріоритетного напрямку розвитку сучасного громадянського суспільства в Україні – виховання громадянина-патріота. Відбувається

утвердження гуманістичної моральності як основи громадянського суспільства, культивуються кращі риси характеру, необхідні для становлення демократичного громадянського суспільства.

Керівник гуртка ймовірно має бути патріотом України, оскільки найефективнішим є навчання власним прикладом. Керівник гуртка таким чином здатен культивувати серед гуртківців активну позицію протидії сепаратизму, аморальності, шовінізму, фашизму тощо. Заняття середньовічними боями потребують серйозної прикладної фізичної підготовки, спрямованої на розвиток сили, витривалості, швидкості, спритності, сміливості, координації рухів. Фактично вона відповідає сучасним вимогам до системи військової підготовки. Окрім того, на заняттях підготовки до реконструйованих історичних боїв відбувається вивчення невідкладної медичної допомоги. Успішні тренування дають можливість вихованцям лабораторії історичної реконструкції брати активну участь у змаганнях з військово-прикладних видів спорту. Військово-спортивні ігри знайомлять учнів з реальним життям і бойовими традиціями Збройних Сил України, військовими статутами, в тому числі в їх історичному аспекті. Усе це формує у підлітків усвідомлення того, що їх в житті завжди є місце подвигу, формує їхню активну життєву позицію.

Не можна виховати справжнього патріота своєї Вітчизни, не навчивши його поважати героїчне минуле країни. Вивчення української героїки впродовж визвольних змагань поступово переконує підлітків у тому, що люди, які віддали своє життя за волю України, залишаються жити не тільки в підручниках, художніх творах, пам'ятниках, а й живій у пам'яті українського народу, перетворюючись на його легенди. Діяльність у лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання активно готує молодь до подолання перешкод. Під час участі в походах, орієнтуванні на місцевості, мандрівках по місцях бойової слави та по історичних місцях України виховується здатність орієнтуватись в часі та просторі, готовність до подолання труднощів, пристосованість до нервових стресів тощо. Молодь знайомиться з національними пам'ятниками, середньовічними фортифікаційними спорудами, бере участь в історичних фестивалях. Через участь у цих цікавих заходах відбувається заохочення до вивчення історії України XII-XVI століть (розвиток пізнавальної компетентності). Культуровідповідність передбачає органічну єдність патріотичного виховання з вивченням історії та культури свого народу, мови, традицій та звичаїв, які забезпечують духовну єдність, наступність і спадкоємність поколінь. На заняттях гуртка систематично відбуваються зустрічі з науковцями – істориками, археологами, фольклористами, етнографами тощо, які допомагають підліткам досконально розібратись в особливостях кожної з середньовічних епох. Таким чином відновлюється національна пам'ять, виховується почуття патріотизму підлітків в контексті традицій вітчизняної практики. Набутий віками та сформований у традиції й звичаї народний досвід яскраво виявляється в підлітковій художній творчості, охочому освоєнні молоддю пісенно-поетичної народної спадщини. Вихованці гуртка історичної реконструкції та рольового моделювання на чолі з керівником гуртка створюють та підтримують й нові молодіжні традиції через організацію побудови середньовічних фортець (з реконструкцією середньовічних боїв), створення фрагментів середньовічних міст (з повною реконструкцією їх побуту). Напря-

Living History, яким займаються гуртківці лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання, – це відновлення міських історичних подій, починаючи з доби Київської Русі XII століття, коли утворились давньоруські міста, та аналіз уроків історії щодо розвитку державності в часи єдності київських земель та її занепаду в часи роздробленості.

У діяльності гуртка історичної реконструкції та рольового моделювання відбувається відродження народних традицій через працю при вивченні народних ремесл: ковальства, гончарства, столярства, виготовлення одягу, лицарських обладунків, приготування середньовічних страв, ужиткового мистецтва. Через виховання засобами праці відбувається збагачення молоді культурними цінностями українського народу, вивчаються українські пам'ятки культури та побуту. Універсальна підготовка вихованців гуртка історичної реконструкції та рольового моделювання відбувається через створення та виконання комплексної навчальної програми, кооперацію керівників гуртків різних напрямків. Такі форми й методи виховної діяльності стимулюють розвиток самоорганізації підлітків, виховують патріотів, адже патріот – це той, хто побачивши труднощі, помилки, невирішені проблеми, все ж розуміє соціально-політичну ситуацію в країні й світі, готовий долати перешкоди, захищаючи свою Вітчизну, готовий в сьогоденних умовах неправового поля розбудовувати демократичну державу правовими методами, не ототожнює Україну з владою, усвідомлюючи, що влада – це засіб здійснення волі народу. Любов до Батьківщини в українського патріота поєднується з вірою в неї, в її покликання, прекрасне майбутнє.

У діяльності лабораторії поєднані традиції давнього мистецтва з сучасністю, цікаві для молоді. Школи українських народних ремесл виховують уміння бачити красиве в житті, природі, мистецтві, знайомлять молодь із стародавніми технологіями виготовлення предметів побуту відповідно до століття та території (різьблення, ковальство, пошиття одягу, гончарство, вишивання тощо), прилучаючи її до скарбів української народної творчості. Діяльність підлітків організовується й у майстернях народних промислів, ремесл, які нині переживають етап відродження. Молодь може взяти участь у відновленні прикладного мистецтва свого краю. Зустрічі з народними умільцями, майстрами, які передають свій безцінний досвід прийдешньому поколінню; екскурсії до музеїв народного побуту та ужиткового мистецтва, сприяють цьому. Нерідко твори прикладного мистецтва, втративши свою побутову функцію, набувають художньо-естетичного значення, входять у життя як художня цінність і завжди мають виховне значення. Трудове виховання у рамках виробничого профілю потребує ставлення до нього як до цілісної системи виховання, що існувала впродовж століть, і завдяки якій молоде покоління оволодіває досягненнями попередніх, пізнає генетичний код рідного народу, його національний характер, і на основі цього стає дбайливим господарем і захисником рідної землі, а також і соціалізується.

Проведення екскурсій

Надбання лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання доступні для підлітків як через їх участь в її роботі, так і у різноманітних заходах, які проводяться. Однією з актуальних форм роботи є просвітницька діяльність. Впроваджена систематична практика проведення екскурсій, під час яких не тільки демонструються надбання лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання, але й відбуваються захоплюючі заходи для дітей, підлітків та молоді, які особливо цікаві для підлітків. Екскурсії в різноманітних формах, які включають тематичні лекції, бесіди, майстер-класи, а також показові змагання долучають підлітків до продуктивної діяльності, заохочують юних громадян України до вивчення історії краю. Вони ознайомлюються з місцями бойової слави предків та їхнім життям за допомогою засобів історичної реконструкції: відновлених предметів побуту, воїнського спорядження та одягу городян, зокрема, стольного града Києва та київської княжої дружини XIII-XIV століть.

Волонтерство

6 грудня в Україні відзначається День Збройних Сил України.

Військові героїчно захищають незалежність України, жертвуючи своїм життям і здоров'ям. Підрастаюче покоління українців потрібно навчити шанувати воїнську звитягу та пам'ятати героїв, які загинули за Україну, допомагати пораненим воїнам.

Вивчення героїчних сторінок воїнської історії – обов'язок перед пам'яттю про загиблих звитяжців та урок відстоювання незалежності своєї країни.

Вихованці лабораторії історичної реконструкції і рольового моделювання, які не тільки вивчають, але й популяризують вітчизняну історію в форматі «Living History» («жива історія»), систематично відвідують Головний військовий клінічний госпіталь Міністерства оборони України, щоб поспілкуватись з військовими під час волонтерських заходів.

У клубі госпіталю, де відбуваються такі події, проходять концерти, організовуються різноманітні виставки та інші заходи на підтримку бійців із зони бойових дій, які проходять лікування в госпіталі. Такі заходи відбуваються і для військових лікарів, які надають медичну допомогу воїнам Збройних Сил України не тільки в госпіталі але і на передовій, перевозять поранених від лінії розмежування до госпіталю, їхніх дітей.

Наприклад, у 2016 році вихованці лабораторії історичної реконструкції і рольового моделювання взяли участь у виставці історії розвитку озброєння від середніх віків до нашого часу, продемонструвавши військове озброєння часів Київської Русі. Цей захід наочно продемонстрував, що в усі часи індивідуальному захисту надавалось першочергове значення.

Акції допомоги госпіталю вихованці лабораторії історичної реконструкції і рольового моделювання спільно з Українським державним центром позашкільної освіти влаштовують щорічно, в тому числі і надаючи волонтерську допомогу бійцям, медикам госпіталю і їхнім дітям.

Середньовічні воїни у повному військовому спорядженні, яких представляє лабораторія історичної реконструкції і рольового моделювання, завжди викликають жвавий інтерес і військових, які приходять на черговий захід, і всіх присутніх. Це можливість під час фотосесії зробити яскраві фотографії й отримати позитивні емоції, які надзвичайно важливі у важкі часи, відчути зв'язок з багатовіковою історією української держави. Вихованці лабораторії історичної реконструкції і рольового моделювання, в свою чергу, спілкуючись з сьогоdnішніми захисниками незалежності України, наочно бачать, що захист української держави актуальний в усі часи її існування, і саме від них сьогодні залежить її доля, а медпрацівники Головного військового клінічного госпіталю Міністерства оборони України зберігають життя та здоров'ям українським воїнам. Після таких заходів у їх учасників виникає бажання якомога швидшого досягнення миру, і своєї власної допомоги в ім'я миру. щоб сьогоdnішні події молоде покоління вивчало як події минулої історії, а не виправляло десятиріччями помилки попередників.

З 2014 року до сьогоднішнього дня на передову лінію розмежування доставляється волонтерська допомога, яка регулярно збирається усіма бажаючими взяти участь у підтримці бійців, які боронять незалежність нашої держави, та допомогти пораненим, які знаходяться на лікуванні в військових госпіталях, в тому числі й у Головному військовому клінічному госпіталі Міністерства оборони України. В цілому, волонтерський рух для допомоги армії та постраждалим цивільним досяг в Україні небувалих для сучасної Європи розмірів.

З моменту широкомасштабної військової агресії у 2022 році волонтерські вантажі відправляються на передову, задовольняються конкретні запити бійців, виконуються замовлення військових на амуніцію, медичні засоби, газові горілки, карбюратори, тепловізори і багато інших так потрібних в окопах речей.

Особливо пильно збирається підтримка для тих, хто ще недавно готувався в лабораторії історичної реконструкції і рольового моделювання до подвигів, а сьогодні сам став на захист Батьківщини від загарбників зі зброєю в руках. Сьогоднішні вихованці лабораторії історичної реконструкції підтримують тих, хто в цей момент вже зі справжньою зброєю воює на фронті. Ще недавно вони брали участь в історичних середньовічних боях, переймаючи військові традиції. Ці традиції прийшли до нас з глибини віків та включають в себе виховання мужності, сміливості, відваги, фізичної сили, стійкості, загартовані в навчальних боях, але так потрібні у фронтових умовах і які були завчасно виховані.

Співробітництво з громадськими організаціями

Лабораторія історичної реконструкції та рольового моделювання співпрацює з різними громадськими організаціями, які реконструюють військові історичні події на терені України, в тому числі з Центром інтерактивної історії «КиївГрад», заснованого її завідувачем Є. Є. Рязанцевим.

Метою Центру інтерактивної історії «КиївГрад» є:

- популяризація самотнього етнокультурного простору на території України XII – XVI століття, починаючи з часів Київської Русі;
- залучення дітей, підлітків, молоді та їх батьків, усіх бажаючих до збереження історико-героїчної спадщини українського народу;
- організаційна діяльність, спрямована на згуртування підлітків.

Центр історичної реконструкції «КиївГрад» бере широку участь у громадському житті суспільства: займається організацією історичних фестивалів і полігонних ігор, турнірів історичного та спортивного напрямків, а також організацією та проведенням екскурсій в формі інтерактивної історії. Для проведення різноманітних семінарів, лекцій, майстер-класів, тренінгів запрошуються авторитетні спеціалісти. Його роботою цікавляться мас-медіа, про лицарів знімаються кінофільми тощо.

Організація участі в історичних фестивалях формату «Living History» («жива історія»), з повним відтворенням атмосфери та духу стародавніх часів як на території України, так і в інших європейських країнах, є окремим напрямом діяльності «КиївГраду». На таких заходах облаштовуються не тільки справжні військові табори, але й відновлюються звичаї та побут середньовіччя, аутентичні середньовічні обладунки та зброя, виготовлені сучасними майстрами-зброярами, історичні костюми. Перемоги та поразки в турнірах, яскраві кольори щитів та блискіт мечів, спортивна інтрига та живі емоції, дух середньовіччя та видовища на полі бою нікого не залишають байдужим. Громадські організації Центр інтерактивної історії «КиївГрад», Громадська спілка «Центр національно-патріотичного виховання», Громадське об'єднання «Братство козацького бойового звичаю «Спас» систематично проводять акції національно-патріотичного виховання для підлітків закладів освіти міста Києва.

ВИСНОВКИ

У лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання здійснюється випереджальне національно-патріотичне виховання підлітків. Розвиток демократичного суспільства в Україні вимагає розвитку громадянських якостей підростаючого покоління, що здійснюється шляхом вивчення уроків історії, рольового моделювання суспільства, практичних колективних дій заради досягнення успіху. Актуальність даної діяльності пояснюється необхідністю своєчасного реагування на виклики та загрози для незалежності України. Виховний простір лабораторії історичної реконструкції став засобом відродження національної культури. У підростаючого покоління в такому виховному середовищі пробуджуються вищі моральні якості: совість, людяність, почуття власної гідності; здатність до самоорганізації, особистісна відповідальність. Підлітки, які відвідували заняття в гуртку історичної реконструкції та рольового моделювання, ефективно розв'язують актуальні життєві ситуації та готові до патріотичного діяння в ім'я України, зокрема, стати на захист демократичних цінностей України. Останні історичні події в Україні, широкий волонтерський рух та громадська активність українців доводять, що національний патріотизм може стати консолідуючою основою української нації та її національною ідеєю. Міцність та єдність української держави на пряму залежить від того, наскільки підростаюче покоління перейматиметься патріотичними почуттями, тому діяльність лабораторії історичної реконструкції та рольового моделювання має бути впроваджена в практику гуртків історичної реконструкції.

Практика проведення військово-патріотичних та національно-патріотичних заходів в Українському державному центрі позашкільної освіти показала, що фізичне, естетичне та моральне виховання підлітків та молоді в душі переможців на історичних прикладах формує громадянську свідомість та здатність молодого покоління стати на захист української держави. В умовах широкомасштабної військової агресії молодь встає на захист демократичних та людських цінностей зі зброєю в руках.

Список використаної літератури

1. Бех І. Д. Концептуальні засади формування у школяра особистісних цінностей // Виховання патріотизму у дітей та молоді в сучасних соціально-економічних умовах. Матер. звітної науково-практичної конференції. – К., 1999. – С. 4–8.
2. Бех І. Д., Чорна К. І. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. – К., 2014. – 35 с.
3. Білоцерківець І. П., Метод прикладу у вихованні патріотизму підростаючого покоління: Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді, збірник наукових праць, випуск 21, 1 книга, 2017. С. 12-14.
4. Система патріотичного виховання дітей та учнівської молоді в умовах модернізаційних суспільних змін: навч.-метод. посіб. / авт. кол.: Бех І. Д., Журба К. О., Киричок В. А. [та ін.]. К. : Пед. думка. – 2011. – 240 с.
5. Биковська О. В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні К., 2008. – 44 с.
6. Виховуємо громадян-патріотів України: Науково-методичний посібник / авт. кол.: Бех І. Д., Чорна К. І., Шкільна І. М., Журба К. О., Киричок В. А., Назаренко Г. А.; за заг. кер. К. Чорної. – Черкаси: Видавництво ЧОПОПП, 2011. – 273 с.
7. Журба К. О. Виховання патріотизму молодших підлітків у взаємодії сім'ї і школи : наук.-метод. посіб. / К. О. Журба // Класний керівник. – № 11 – 12 (95–96). – 2011. – 63 с.
8. Закон України «Про освіту».
9. Закон України «Про позашкільну освіту».
10. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді Міністерство освіти і науки України, 2015.
11. Малиношевський Р. В. Цінності життя старших підлітків як проблема педагогічного аналізу: Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді, збірник наукових праць, випуск 21, 2 книга, 2017. С. 10-13.
12. Матеріали науково-практичного семінару МОНУ, ДНУ Інституту інноваційних технологій і змісту освіти, Департаменту освіти, молоді та спорту Київської міськради, Управління освіти Голосіївської у м. Києві райдержадміністрації, СШ № 85 м. Києва – експериментального навчального закладу всеукраїнського рівня з патріотичного виховання «Виховання патріотизму школярів у сучасних реаліях», – К. – 2015.
13. Матеріали науково-практичного семінару-презентації МОНУ, НАПН України, Інституту проблем виховання – К. – 2015.
14. Методичні рекомендації з організації патріотичного виховання дітей та учнівської молоді у 2014/2015 навчальному році, Міністерство освіти і науки України
15. Методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах, Міністерство освіти і науки України, 2015.

16. Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті, Указ Президента України, 2002.
17. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Указ Президента України, 2013.
18. Одинак З. Формування національного самовизначення особистості /Позашкільна освіта № 1(85) 2014. С. 21-23.
219. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. О. М Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. /За заг. ред. О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
19. Особистісно орієнтовані технології національно-патріотичного виховання учнівської молоді в громадських об'єднаннях: метод.посіб. / Т. К. Окушко, Ж. В. Петрочко, В. І. Кириченко, О. В. Пащенко, Л. М. Сокол, Н. В Харченко, наук. ред. Т. К. Окушко. – К. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. – 198 с.
20. Охріменко І. В. Виховання учнів старших класів на національно-культурних традиціях українського народу: дис. канд. пед. наук: 13.00.01 – Полтава, 1999. – 195 с.
21. Петронговський Р. Р. Формування патріотизму старшокласників у поза навчальній виховній діяльності: дис. канд. пед. наук: 13.00.01 – Житомир, 2002. – 180 с.
22. Присяжнюк С. І. Фізичне виховання: навч. посіб. / С. І. Присяжнюк, В. П. Краснов, М. О. Третьяков та ін. – К. : Центр учбов. літерат., 2008. – 504 с.
23. Революція Гідності 2013-2014 рр. та агресія Росії проти України, Міністерство освіти і науки України, 2015.
24. Руденко Ю. Концепція «Патріотичне виховання учнів» // Освіта, 22–29 серпня, 2001. – С. 10–15.
25. Русова С. Вибрані педагогічні твори у 2-х томах. – К.: Либідь, 1997. – Т. 2. – 320 с.
26. Рязанцев Є. Є. Навчальна програма з історичної реконструкції. К.: Український державний центр позашкільної освіти – 2018.
27. Рязанцев Є. Є., Сук Л. Е. Діяльність лабораторії історичної реконструкції та її роль у національно-патріотичному вихованні. Методична розробка з українського національно-патріотичного виховання для керівників гуртків історичної реконструкції позашкільних навчальних закладів. – К.: УДЦПО, 2014. – 27 с.
28. Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки, Указ Президента України, жовтень 2015.
29. Сук Л. Е. Національно-патріотичне виховання Методична розробка для позашкільних навчальних закладів. – К.: УДЦПО, 2015. – 72 с.
30. Театр у початковій школі: історія розвитку. // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. – № 2(13) – 2014. – С. 65-69.
31. Толочко О. П., Толочко П. П. Київська Русь. – Київ: Альтернативи, 1998. – 352 с.

32. Чорна К. І. Патріотичне виховання старшокласників у позаурочній діяльності загальноосвітніх навчальних закладів: наук.-метод. посібник/ К. І. Чорна // Класний керівник. – № 15–16 (99–100). – 2011. – 63 с.
33. Шкільна І. М. Патріотичне виховання старших підлітків у позаурочній діяльності : наук.-метод. посібник / І. М. Шкільна // Класний керівник. – № 13–14 (97–98). – 2011. – 47 с.
34. www.bn-fest.com Historikal Medieval Battle International Asociacion «Battle of the Nations»

ПРАВИЛА СЕРЕДНЬОВІЧНИХ ІСТОРИЧНИХ БОЇВ

У історичних середньовічних боях (ІСБ) дозволено використовувати лише підтвержені науково історичні аналоги наступального та захисного озброєння конкретної історичної епохи. Усі предмети реконструкції мають зберігати пропорції, архітектоніку та зовнішній вигляд своїх історичних аналогів.

Для того, щоб брати участь в ІСБ боєць повинен:

- досягти повноліття;
- підписати заяву про добровільну участь у повноконтактних боях (прийняття ризиків, ознайомлення з правилами, відмова від претензій, обов'язок виконання правил безпеки);
- пред'явити медичну довідку про відсутність протипоказань до участі у змаганнях;
- пройти акредитацію в організаторів змагань;
- отримати допуск Аутентичного комітету.

Перед участю в заході боєць повинен гуманізувати зброю та привести її у відповідність з технічними характеристиками, прописаними в даному нормативному документі. Радіус заокруглення вістря та ударних кутів будь-якої зброї – 10 мм. Грані всіх бойових частин зброї мають бути заокруглені фаскою та мати товщину не менше 2 мм. Окрайки щитів повністю обшиваються шкірою товщиною не менше 2-4 мм / проклеюється тканиною в 3 шари. Залізні щити допускаються лише заокруглених форм. Окрайки залізних щитів завальцьовуються (товщина не менше 4 мм). Маса металевого щита не може перевищувати 5 кг.

Список дозволених видів озброєння та технічні вимоги до них:

Клинокове озброєння:

- - Одноручні мечі, шаблі, палаші – до 1600 г;
- - Фальшіони – до 1800 г;
- - Півтораручні мечі, шаблі, палаші (до 1400 мм) – до 2500 г.

- Древкове озброєння:

- - Одноручні сокири – до 1800 г;
- - Булави та шестопери – до 1000 г;
- - Півтораручні сокири та інші схожі види зброї (довжиною більше 1000 мм) – до 2300 г;
- - Дворучні алебарди, глефи, коузи тощо (довжиною більше 14000 мм) – до 3000 г.

Захисне спорядження:

Реконструйовані середньовічні обладунки, які відповідають наступним характеристикам:

- - Відповідність науково підтвердженим історичним даним XIII-XVII століть;
- - Автентичність використаних матеріалів;
- - Наявність конфігурації, яка захищає життєво важливі органи та суглоби бійця;
- - Справність спорядження;
- - Відповідність вимогам товщини захисного шару;
- - Відповідність вимогам дотримання розміру та пропорцій усіх захисних елементів;
- - Естетичний зовнішній вигляд.

Предмети захисного спорядження мають являти собою повноцінний комплект одного 50-річного періоду.

Голову бійця захищає металічний шолом, захисні якості якого та технічні характеристики якого відповідають аналогічним параметрам шолома, виготовленого з двохміліметрової сталі марки СТ-3. Шолом має щільний (набитий (товщина не менше 5 мм у стиснутому вигляді) або стьобаний (товщина не менше 3 мм)) підшоломник, металевий або шкіряний, з підборідним ременем.

Корпус, руки, ноги бійця захищають пластинчатими обладунками. Кольчужне полотно є лише додатковим захистом до пластинчатого, а також сполучним елементом пластинчатих обладунків. Крім корпусних обладунків, до екіпіровки бійців входить підобладунковий одяг для захисту усього корпусу. Мінімальний рівень захисту – прошиті між собою шари шерстяного сукна та лляної тканини.

Шию та основу черепа захищають сталевим пластинчатим елементом, додатково стьобаним або набивним захистом для амортизації – пелериною підшоломника, спеціальним або підшивним коміром. Допускається використання клепаного кольчужного полотна, під яким також знаходиться пластинчатий захисний елемент й амортизаційний шар. Хребет та його нижню частину – куприк захищають пластинчатими елементами обладунків з амортизаційним шаром стьобаної (товщина не менше 3 мм) або набивної (товщина не менше 5 мм у стиснутому вигляді) тканини.

Кисті рук бійця захищають рукавицями із сталевих пластин або клепаного кольчужного полотна. Якщо захист кисті виконаний тільки з кольчужного полотна, під ним обов'язково має бути амортизаційний шар товщиною не менше 5 мм у стиснутому вигляді. Кисті та передпліччя бійця, який використовує щит з ліктьовим захватом, можна захищати сталевими елементами обладунків, щоб при втраті щита боєць міг продовжити бій. Мінімальний захист складається з підобладункового одягу та тканих рукавиць з усіх боків, які можуть опинитись під нападом. Лікті та коліна бійця захищають пластинчатими елементами обладунків. Якщо пластинчатий елемент обладунків не відповідає комплекту захисного озброєння бійця, його потрібно закрити під автентичним елементом озброєння. Мінімальний рівень підобладункового захисту – стьобаний або набивний захисний шар товщиною не менше 3 мм для стьобаного та 5 мм для набивного в стиснутому вигляді. Стегна та гомілки бійця з усіх боків рекомендується захистити сталевими елементами обладунків. Мінімальний

необхідний рівень підобладункового захисту – прошиті між собою шари шерстяного сукна та лляної тканини. Пах бійця захищають елементами обладунків або прихованим захистом (наприклад, спортивним бандажем для контактних видів спорту).

Комплекс захисного спорядження бійця повинен забезпечувати повний та надійний захист голови, шиї, хребта та суглобів бійця при будь-яких положеннях його тіла. Якщо в комплексі захисного спорядження захист деяких з вищевказаних зон історично не обґрунтований, вони все одно мають бути захищені аутентичними елементами обладунків (європейського регіону XIII-XVII століть), які не фіксуються візуально. Якщо рівень захисту автентичного комплексу озброєння бійця не відповідає вимогам, прописаним в даному нормативному документі, борець має використовувати додатковий захист з інших матеріалів (одягається тільки під аутентичне обладункове та підобладункове спорядження). Сучасний захист, оснащений власною системою кріплень, може застосовуватись тільки як третій рівень захисту. Борець має контролювати якість, надійність та достатність елементів захисного спорядження, перевіряти перед боєм справність усіх захисних елементів. Борець несе повну відповідальність за використання ним в бою наступального та захисного споряджень, уважно слідкує за автентичністю, естетикою та точною відповідністю свого озброєння вимогам, прописаним в даному нормативному документі. В бою можна використовувати тільки те озброєння, яке отримало допуск до даних змагань по ІСБ Аутентичного комітету заходу.

Словник

Історичний середньовічний бій (ІСБ) – контактний спортивний бій, в якому використовується захисна та наступальна зброя епохи середньовіччя, виготовлена та пристосована для цього виду змагань. ІСБ відбувається на ристалищі стандартизованих розмірів та форми та, в залежності від формату бою, з різними видами аутентичних обладунків. Для кожної з номінацій існує затверджений регламент боїв.

Аутентичний – матеріал або предмет, відповідний конкретному історичному оригіналу, встановленому в ході наукових досліджень. Використання аутентичного оригінального матеріалу та предмету має бути ухвалене співтовариством реконструкторів середньовічної історії.

Стилізація – предмет, який не має конкретного історичного аналога, але створений з дотриманням загальної стилістики, пропорцій, естетичних й експлуатаційних характеристик озброєння.

Науково обґрунтоване першоджерело – текстовий і візуальний матеріал (малюнки, скульптури, а також інші задокументовані археологічні джерела), на основі яких встановлюється належність даного предмету до аутентичних. Науково обґрунтоване першоджерело необхідне в тому випадку, якщо історичний реконструктор має намір ввести в побут співтовариства історичних

реконструкторів нові або маловідомі аутентичні предмети. Тільки на основі першоджерела можна встановити, чи є даний предмет аутентичним, прийняти рішення про можливість його використання у середовищі реконструкторів середньовічної історії.

Гуманізація зброї – заокруглення вістря та ударних кутів будь-якої зброї, яке використовується в ІСБ.